

ICJ's afgørelse om Israels forpligtelser som besættelsesmagt

Den **18. december 2024** vedtog FN's Generalforsamling (UNGA) resolution **79/232**, som anmodede om et **rådgivende udtalelse** fra **Den Internationale Domstol (ICJ)** om *"Israels forpligtelser i forhold til tilstedeværelsen og aktiviteterne af FN, andre internationale organisationer og tredjepartsstater i og i forhold til det besatte palæstinensiske territorium (OPT)."*

Den **22. oktober 2025** afgav **ICJ sin rådgivende udtalelse**, som behandlede den juridiske ramme, der regulerer Israels forpligtelser som **besættelsesmagt** og dets ansvar over for FN, andre internationale organisationer og tredjepartsstater, der er engageret i humanitære og udviklingsmæssige aktiviteter i OPT.

Domstolen **bekræftede sin jurisdiktion** under **artikel 65 i ICJ's statut** og **artikel 96 i FN's pagt**, hvilket bekræftede, at Generalforsamlingen var kompetent til at søge dens vejledning. Den **afviste indvendinger** om, at anmodningen var af politisk karakter eller overlappede med spørgsmål, der verserede for domstolen i *Sydafrika mod Israel (Anvendelse af konventionen om forebyggelse og straf af folkedrab)*. Da domstolen ikke fandt **"tvingende grunde"** til at **afvise anmodningen**, understregede den, at spørgsmålet var **juridisk af natur** og klart inden for dens rådgivende funktion.

Det er afgørende at understrege, at **ICJ's mandat i denne sag var fortolkende, ikke efterforskende**. Domstolen **blev ikke opgivet at verificere eller bedømme Israels faktiske adfærd**, men at **uddybe Israels juridiske forpligtelser** under international ret som besættelsesmagt og FN-medlemsstat. Selvom domstolen var opmærksom på adskillige FN- og medierapporter, der hævdede overtrædelser i Gaza og på Vestbredden, vurderede den ikke uafhængigt eller afgjorde disse fakta. De kontekstuelle oplysninger, der præsenteres her om Israels handlinger og humanitære forhold, er derfor **ikke hentet fra selve den rådgivende udtalelse**, men fra **offentligt tilgængelige og vel-dokumenterede kilder**, der hjælper med at illustrere relevansen og alvoren af domstolens fund.

Israel er en besættelsesmagt

ICJ bekræftede, at **Israel forbliver besættelsesmagten i Gaza-striben** og andre dele af **det besatte palæstinensiske territorium** i henhold til **artikel 42 i Haag-reglementet fra 1907** og **den fjerde Genève-konvention fra 1949**, på trods af det såkaldte *"frigørelse"* i 2005. Selvom Israel trak sin permanente militære tilstedeværelse og bosættelser tilbage fra Gaza på det tidspunkt, bemærkede domstolen, at Israel fortsat **udøver effektiv kontrol over grænser, luftrum, territorialfarvande, befolkningsregister og essentiel infrastruktur**, og dermed opretholder den grad af autoritet, der definerer besættelse under international ret.

Domstolen præciserede, at **effektiv kontrol**, ikke **fysisk udstationering af tropper**, afgør, om en besættelse eksisterer. Derfor **bærer Israel det fulde spektrum af juridiske forpligtelser** som besættelsesmagt, herunder **pligten til at beskytte civile**, sikre **offentlig orden og sikkerhed** og respektere **suveræniteten og rettighederne for den besatte befolkning** under international humanitær ret og menneskerettighedslovgivning.

Forpligtelse over for civilbefolkningens velfærd

Under **artiklerne 55 og 56 i den fjerde Genève-konvention** bærer en **besættelsesmagt den primære og direkte ansvar** for at sikre **fødevarerforsyning, lægehjælp og folkesundhed** for befolkningen under dens kontrol. Disse er **ufravigelige forpligtelser**, som skal opfyldes **på besættelsesmagts egen bekostning**.

Kun når besættelsesmagten **virkelig er ude af stand** til at sørge for befolkningens behov, må den acceptere og facilitere nødhjælpsoperationer fra andre stater eller upartiske humanitære organisationer. Selv da forpligter **artikel 59** den til at **“acceptere og facilitere”** sådanne operationer **“med alle midler til dens rådighed”**. Enhver **obstruktion eller begrænsning** af nødhjælpsindsatser er i strid med konventionen og kan, hvis det forårsager deprivation eller sult, udgøre en **alvorlig overtrædelse** og en **krigsforbrydelse** under sædvanlig international ret.

Domstolens udtalelse identificerer disse pligter i abstrakte juridiske termer; den **evaluerer ikke Israels adfærd** i Gaza. Ikke desto mindre har omfattende FN- og humanitære rapporter dokumenteret udbredte begrænsninger af fødevarer, brændstof og lægehjælp — forhold, der nøje svarer til de juridiske forbud, som ICJ beskrev.

Forbud mod sult og kollektiv afstraffelse

ICJ bekræftede, at **sult af civile som en metode til krigsførelse er absolut forbudt** under **artikel 54 i tillægsprotokol I (1977)**, **artiklerne 55–59 i den fjerde Genève-konvention** og **regel 53 i sædvanlig international humanitær ret**. Forbuddet omfatter enhver politik eller handling, der fratager en civilbefolkning genstande, der er uundværlige for dens overlevelse, herunder fødevarer, vand, brændstof og medicin.

Selvom domstolen ikke vurderede beviser for adfærd på stedet, præciserede den, at **forsætlig obstruktion af nødhjælp** eller **manipulation af essentielle forsyninger** kunne udgøre **alvorlige overtrædelser** og **krigsforbrydelser** under international ret. **Den juridiske standard** er derfor klar, selv om domstolen ikke selv anvendte den på faktiske omstændigheder.

Uafhængige rapporter fra FN-agenturer og humanitære organisationer indikerer, at restriktioner pålagt Gaza har resulteret i **akut sult og medicinsk kollaps**. Selvom disse beretninger ikke blev undersøgt af domstolen, illustrerer de **den type situation, som ICJ's juridiske ræsonnement direkte adresserer** — en situation, hvor forsætlig fratagelse af essentielle ting ville udgøre **brug af sult som en metode til krigsførelse** og en **form for kollektiv afstraffelse**, der er forbudt under **artikel 33 i den fjerde Genève-konvention**.

Domstolen bekræftede også, at sådanne forbud er **ufravigelige**. Selv i situationer med væbnet konflikt eller legitime sikkerhedsbekymringer **kan stater ikke påberåbe sig sikkerhedsargumenter for at retfærdiggøre overtrædelser af ufravigelige normer i international ret**, herunder forbud mod sult, kollektiv afstraffelse og nægtelse af selvbestemmelse. Disse forpligtelser er **absolutte og bindende**, uanset militære eller politiske omstændigheder.

Forpligtelser som medlemsstat i FN

Som **FN-medlemsstat** er Israel forpligtet til at **samarbejde i god tro** med organisationen under **artiklerne 2(2) og 2(5) i FN's pagt** og til at respektere **privilegier og immuniteter** for FN, dets agenturer og personale under **artikel 105 i pagten og 1946-konventionen om FN's privilegier og immuniteter**. Disse beskyttelser forbliver i kraft under væbnet konflikt og besættelse.

ICJ bekræftede, at Israel skal **respektere og beskytte FN's personale, ejendom og lokaler** og skal **tillade og facilitere driften af FN's agenturer**, især dem, der er engageret i humanitær nødhjælp som **UNRWA**. Domstolen fremsatte ikke konstateringer vedrørende specifikke hændelser, men understregede, at indblanding i FN's operationer eller angreb på dets personale ville udgøre **alvorlige overtrædelser af international humanitær ret**.

For kontekst rapporterer FN-kilder, at mellem **oktober 2023 og slutningen af 2025** blev **mere end 190 FN-medarbejdere** — næsten alle fra UNRWA — **dræbt i israelske militæroperationer i Gaza**, hvilket markerer det **højeste antal ofre for FN-personale** siden 1945. FN's komplekser og skoler, hvis koordinater blev givet til israelske myndigheder, blev gentagne gange ramt. Selvom ICJ ikke vurderede disse fakta, definerer dens udtalelse den juridiske ramme, inden for hvilken sådanne handlinger skal evalueres.

Israel må ikke hindre det palæstinensiske folks selvbestemmelse

Folkets ret til selvbestemmelse er en **ufravigelig norm i international ret (jus cogens)** og en hjørnesteen i FN's pagtsystem. Den afspejles i **artiklerne 1(2) og 55 i FN's pagt, artikel 1** i både **Den Internationale Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder** og **Den Internationale Konvention om Økonomiske, Sociale og Kulturelle Rettigheder** og anerkendes som en **erga omnes-forpligtelse** over for det internationale samfund som helhed.

I sin rådgivende udtalelse fra 2025 fastslog domstolen, at Israel **ikke må hindre det palæstinensiske folk i at udøve denne ret**, herunder ved at **obstruere FN's eller staters operationer**, der sikrer deres velfærd og udvikling. Domstolen fandt, at udvidelse af israelsk national lovgivning eller administrativ kontrol til OPT er **uforenelig med disse forpligtelser** og hindrer palæstinensisk selvstyre.

ICJ mindede om sin **rådgivende udtalelse fra 2024**, som erklærede **israelske bosættelser på Vestbredden for ulovlige** og krævede, at Israel **ophører med udvidelse, evakue-**

rer eksisterende bosættelser og yder erstatning. Selvom udtalelsen fra 2025 ikke undersøgte efterfølgende udviklinger, indikerer offentlige optegnelser, at Israel **har fortsat med at udvide bosættelser**, og politiske ledere har **offentligt talt for annektering**. Disse observationer, hentet fra eksterne rapporter, giver kontekst til at forstå den fortsatte erosion af palæstinensisk selvbestemmelse i lyset af domstolens tidligere afgørelser.

Konklusion

Den Internationale Domstols rådgivende udtalelse fra 2025 repræsenterer en afgørende bekræftelse af de juridiske forpligtelser, der regulerer Israels tilstedeværelse i det besatte palæstinensiske territorium. Den klargjorde, men afgjorde ikke, Israels pligter som besættelsesmagt, FN-medlemsstat og deltager i den internationale juridiske orden. Domstolens rolle var at **definere loven**, ikke at **vurdere beviser eller tildele skyld** — en sondring, der bevarer retslig upartiskhed, samtidig med at den tilbyder en bindende fortolkning af internationale normer.

Ikke desto mindre giver udtalelsen en **klar juridisk ramme**, inden for hvilken Israels handlinger kan evalueres af andre kompetente organer. Den fastslår, at:

- Israel forbliver **besættelsesmagten** i Gaza og på Vestbredden;
- Den bærer **primært ansvar** for civilbefolkningens velfærd;
- Den skal **respekttere FN's operationer** og **beskytte humanitært personale**;
- Den må **ikke hindre palæstinensisk selvbestemmelse**; og
- Den skal **afstå fra enhver adfærd, der udgør sult, kollektiv afstraffelse eller annektering**.

Domstolen gentog også, at **disse forpligtelser er absolutte og ufravigelige**. Sikkerhedsmæssige overvejelser, uanset hvor alvorlige, **kan ikke lovligt tilsidesætte ufravigelige normer**, såsom forbud mod sult, kollektiv afstraffelse og nægtelse af selvbestemmelse.

I lyset af ICJ's fund og det voksende antal beviser vedrørende forholdene i Gaza og på Vestbredden bør **FN's Generalforsamling nu overveje at anmode Den Internationale Straffedomstol** om at **evaluere Israels adfærd** under **de foreløbige foranstaltninger fra 2024, den rådgivende udtalelse fra 2024 og den rådgivende udtalelse fra 2025**. En sådan initiativ ville flytte fokus fra klargørelse til **ansvarlighed**, og sikre, at overtrædelser af ufravigelige normer bliver genstand for retslig granskning.

Desuden kunne Generalforsamlingen udvide denne undersøgelse til at omfatte **forpligtelserne for FN's organer og medlemsstater selv**, og vurdere, om deres handlinger — eller mangel på handling — har opfyldt standarderne for god tro og samarbejde, der kræves af FN's pagt og international ret.

ICJ's retspraksis giver således ikke kun en erklæring om loven, men også en **vej til håndhævelse**. At opretholde disse afgørelser er afgørende for at bevare integriteten af international ret, troværdigheden af FN og de universelle principper om retfærdighed og humanitet, som begge er baseret på.